

Л. Г. Пономаренко

доктор наук із соціальних комунікацій, професор,
професор кафедри мови медіа Навчально-наукового інституту журналістики
e-mail: lronomar2021@knu.ua, ORCID: 0000-0003-1144-6481
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
вул. Володимирська, 64/13, м. Київ, Україна, 01601

Д. О. Григор'єв

аспірант Навчально-наукового інституту журналістики
e-mail: danylo.grygoriev@knu.ua, ORCID: 0009-0000-9185-1860
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
вул. Володимирська, 64/13, м. Київ, Україна, 01601

МАРКЕРИ НАРАТИВІЗАЦІЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (НА ПРИКЛАДІ ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛІВ «РБК-УКРАЇНА» ТА «СУСПІЛЬНЕ НОВИНИ»)

Мета статті – з'ясувати особливості функціонування маркерів наративізації у новинному телеграм-дискурсі та встановити їхню роль у формуванні інтерпретаційних моделей подій російсько-української війни (на прикладі телеграм-каналів «РБК-Україна» та «Суспільне Новини»).

Методологія дослідження. Для підготовки статті використано такі наукові методи: аналіз наукової літератури відповідно до мети й завдань дослідження; дискурс-аналіз – для з'ясування особливостей мовної організації новинних повідомлень; елементи фрейм-аналізу – для визначення інтерпретаційних рамок подання подій; контент-аналіз – для встановлення повторюваності маркерів наративізації; порівняльний метод – для зіставлення особливостей наративізації в телеграм-каналах «РБК-Україна» та «Суспільне Новини»; метод системного аналізу та узагальнення – для встановлення взаємозв'язку між мовними засобами, фреймами та наративними моделями.

Результати. У сучасних комунікаційних і дискурс-аналітичних дослідженнях наратив розглядається як механізм осмислення соціальної реальності (В. Фішер; П. Рікер), а фреймування – як спосіб відбору й акцентування аспектів подій, що визначає параметри їх інтерпретації (Р. Ентман). У працях із медіадискурсу підкреслюється роль мовних і дискурсивних засобів у структурізації повідомлень і формуванні смислових зв'язків (Д. Шиффрін; Р. Водак; Н. Ферклаф). В українській науковій традиції медіадискурс визначається як багатовимірне комунікаційне поле, у межах якого мовні засоби виконують не лише інформативну, а й інтерпретаційну функцію (Н. Шумарова; Л. Шевченко; Л. Пономаренко). Водночас питання функціонування маркерів наративізації в новинному телеграм-дискурсі, зокрема в умовах воєнної комунікації, залишається недостатньо розробленим, що зумовлює актуальність цього дослідження.

З'ясовано, що новинний телеграм-дискурс характеризується використанням повторюваних маркерів наративізації різних рівнів (лексичних, синтаксичних, а також прагматичних, темпоральних і кількісних), які формують стандартизовані мовні моделі повідомлень. Встановлено, що регулярне відтворення цих моделей уможливорює формування інтерпретаційних фреймів загрози, контролю ситуації, достовірності та масштабності, у межах яких події війни осмислюються як безперервний і структурований процес. Водночас наративізація реалізується як кумулятивний процес шляхом накопичення повідомлень та їхньої повторюваності. Виявлено, що за умови спільності базових маркерів наративізації досліджувані телеграм-канали реалізують різні комунікативні стратегії: «РБК-Україна» тягнє до оперативно-поточної моделі подання інформації, тоді як «Суспільне Новини» формує контекстуально-пояснювальну модель, орієнтовану на верифікацію та інтерпретацію.

Новизна. Під час дослідження з'ясовано механізм наративізації подій російсько-української війни в новинному телеграм-дискурсі через взаємодію відповідних маркерів, їх повторюваність і кумулятивний ефект новинного потоку. Встановлено, що наративізація реалізується не на рівні окремого повідомлення, а через їх системне накопичення та регулярне відтворення типових мовних моделей, що уможливорює формування стійких інтерпретаційних рамок.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання у викладанні навчальних дисциплін із журналістики та мови медіа. Результати дослідження можуть бути застосовані журналістами-практиками під час створення новинного контенту для цифрових медіа, а також в аналітичній діяльності, пов'язаній з дослідженням медіадискурсу та інтерпретаційних стратегій подання суспільно значущих подій.

Ключові слова: новинний телеграм-дискурс, маркери наративізації, мовні моделі, фреймування, медіакомунікація, російсько-українська війна.

I. Вступ

Актуальність дослідження зумовлена кількома взаємопов'язаними чинниками. По-перше, у сучасному медіапросторі спостерігається активна трансформація новинного дискурсу, пов'язана з переходом комунікації на цифрові платформи, що вирізняється високою швидкістю поширення інформації, лаконічністю повідомлень і серійністю їх подання.

По-друге, в умовах російсько-української війни новинні повідомлення виконують не лише інформативну, а й інтерпретаційну функцію, оскільки через повторювані мовні засоби формують певні уявлення про події та способи їх осмислення. У цьому контексті особливої ваги набуває проблема нарративізації воєнної реальності як процесу, у межах якого окремі факти інтегруються в цілісні смислові моделі.

По-третє, попри значну увагу до медіадискурсу та комунікативних стратегій у цифрових медіа, питання функціонування маркерів нарративізації у новинному телеграм-дискурсі, зокрема з погляду з'ясування їхньої ролі у формуванні інтерпретаційних рамок і нарративних моделей, залишається недостатньо розробленим у межах соціальних комунікацій, що й визначає наукову доцільність цього дослідження.

II. Постановка завдання та методи дослідження

Мета статті – з'ясувати особливості функціонування маркерів нарративізації у новинному телеграм-дискурсі та встановити їхню роль у формуванні інтерпретаційних моделей подій російсько-української війни (на прикладі телеграм-каналів «РБК-Україна» та «Суспільне Новини»).

Методика дослідження ґрунтується на поєднанні загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечують комплексний аналіз новинного телеграм-дискурсу. На першому етапі здійснено аналіз наукової літератури з метою теоретичного обґрунтування понять нарративізації та фреймування. На другому етапі сформовано корпус новинних повідомлень телеграм-каналів «РБК-Україна» та «Суспільне Новини». Як емпіричний матеріал обрано повідомлення за 5 лютого 2025 року, що зумовлено прагненням зафіксувати функціонування новинного дискурсу в умовах відносної стабілізації його мовних моделей. З одного боку, цей часовий зріз є достатньо віддаленим від символічних і пам'ятних дат, пов'язаних із річницею повномасштабного вторгнення, що дає можливість уникнути впливу меморіальних чи афективно маркованих практик подання інформації. З іншого боку, на цьому етапі розвитку медіапростору новинні телеграм-канали вже виробили установлені комунікативні стратегії та тактики висвітлення воєнних подій, що уможливорює аналіз стандартизованих мовних моделей.

Подальший аналіз передбачав застосування дискурс-аналізу для з'ясування особливостей мовної організації повідомлень, а також елементів фрейм-аналізу для визначення інтерпретаційних рамок подання подій. Контент-аналіз використано для встановлення повторюваності маркерів нарративізації та виявлення типових мовних моделей. Порівняльний метод дав можливість зіставити особливості функціонування маркерів і реалізації нарративізації в досліджуваних телеграм-каналах. Узагальнення отриманих результатів здійснено за допомогою методу системного аналізу.

III. Результати

У сучасному науковому дискурсі осмислення медіатекстів дедалі частіше відбувається крізь призму взаємодії мови, нарративу та інтерпретаційних практик, що уможливорює виявлення не лише інформаційного, а й смислотворчого потенціалу новинного повідомлення.

За визначенням словника термінів і понять «Медіалінгвістика» за ред. Л. Шевченко, медіатекст «певним чином структурує реальність для сприйняття її індивідом та відіграє важливу роль у формуванні принципово іншої психофізичної реальності – концептуальної картини світу, що виконує функцію соціальної корекції та регуляції поведінки реципієнта всіма видами своєї діяльності» [5, с. 102]. Водночас Н. Ферклаф розглядає «тексти як елементи конкретних соціальних подій, які одночасно формуються більш абстрактними та стійкими соціальними структурами та самі їх формують» [9, с. 16].

У межах соціальних комунікацій медіатекст розглядається як інструмент конструювання медійної реальності, у якому мовні засоби виконують не лише репрезентативну, а й інтерпретаційну функцію. У цьому контексті особливої ваги набуває поняття нарративізації – процесу впорядкування подій у межах відносно стійких смислових моделей, що визначають спосіб їх подання та, відповідно, сприйняття.

У сучасних медіадослідженнях нарратив розглядається не лише як форма оповіді, а як базовий механізм організації соціального досвіду. В. Фішер у межах нарративної парадигми обґрунтовує, що сприйняття інформації відбувається через її нарративну правдоподібність і вірогідність, тобто узгодженість із уже наявними уявленнями про світ [10]. Водночас П. Рікер показує, що нарратив виконує функцію темпорального структурування реальності, перетворюючи події на впорядковану послідовність із причинно-наслідковими зв'язками [11].

У медійному контексті нарратив тісно пов'язаний із фреймуванням як механізмом інтерпретації. Р. Ентман визначає фрейм як спосіб відбору й акцентування аспектів реальності, що задає параметри її осмислення [8]. У цьому сенсі нарратив постає як ширша смислова структура, тоді як

фрейм є механізмом її реалізації в окремому повідомленні. Унаслідок регулярного відтворення фреймів формуються стабільні інтерпретаційні моделі, які визначають спосіб осмислення подій у медіапросторі. Тож повторюваність мовних засобів виступає механізмом переходу від окремих повідомлень до цілісних нарративних структур.

Для новинного дискурсу, особливо в умовах війни, це означає, що повторюваність тематичних і мовних елементів (опис бойових дій, фіксація втрат, акцент на загрозі або контролі ситуації) сприяє формуванню стійких інтерпретаційних рамок, у межах яких події постають як частина тривалого процесу. У цьому контексті нарративізація війни має кумулятивний характер: вона реалізується не через окремі тексти, а через їх накопичення та регулярне відтворення типових моделей подання.

Такий підхід узгоджується з положеннями критичного дискурс-аналізу. Н. Феркляф розглядає дискурс як соціальну практику, що не лише відображає, а й формує реальність [9, с. 3], тоді як Р. Водак у межах дискурс-історичного підходу акцентує увагу на повторюваних стратегіях і топосах як на аргументативних механізмах, що сприяють закріпленню інтерпретацій у публічному дискурсі [13]. У результаті цього формується ефект «постійної реальності», коли події війни сприймаються як безперервний процес.

У межах соціальних комунікацій ці процеси безпосередньо пов'язані з функціонуванням медіа як інституцій, що структурують публічний простір і беруть участь у формуванні уявлень про соціальну реальність. Українські дослідники наголошують, що медіатексти не лише відображають події, а й конструюють їх інтерпретацію через відбір, організацію та спосіб подання інформації. Так, Н. Шумарова та Л. Пономаренко розглядають сучасний медіадискурс як «комунікаційне поле, де функціонують різні види текстів у їх жанрово-стильових, функціонально-стилістичних і прагматичних різновидах» [7, с. 74], підкреслюючи його багатомірність і динамічний характер. Такий підхід дає можливість розглядати медіатекст як складну комунікативну одиницю, у межах якої поєднуються різні рівні мовної організації та інтерпретації.

Водночас у праці Н. Шумарової та І. Мариненко акцентовано увагу на мовному вимірі медіадискурсу: мова масмедіа, за їхнім визначенням, «відображає сучасний стан української мови й у своєму узусі виходить за межі літературного сегмента масмедійних текстів у зв'язку з активізацією оцінного (аксіологічного) складника» [6, с. 30]. Це виявляється, зокрема, у використанні розмовно-просторічної та експресивної лексики, що відображає емоційне ставлення авторів до подій. Таким чином, мовні засоби медіатексту виконують не лише інформативну, а й інтерпретаційну функцію, беручи участь у формуванні оцінних рамок сприйняття.

Ці положення знаходять підтвердження і в дослідженнях медіареальності в умовах кризової комунікації. Так, у праці, присвяченій аналізу медійної реальності під час пандемії COVID-19, показано, що «у нинішні часи пандемії коронавірусу під особливим прицілом опинилася масмедійна реальність, демонструючи як власні «хвороби» у вигляді фейків та інших видів маніпуляції, так і всілякі «суспільні виразки»» [2, с. 83]. Це свідчить про те, що медіа не лише транслюють інформацію, а й репрезентують і водночас конструюють кризові явища, впливаючи на їх суспільне осмислення.

Отже, медіадискурс у межах соціальних комунікацій постає як простір взаємодії інформаційних, мовних і прагматичних чинників, у якому медіатексти виконують функцію конструювання медійної реальності. Саме в цьому контексті досліджувані маркери набувають особливого значення як інструменти організації повідомлення, формування інтерпретаційних рамок і забезпечення нарративізації подій.

У цьому контексті особливого значення набуває поняття маркерів нарративізації як повторюваних мовних засобів різних рівнів. Д. Шиффрін розглядає дискурсивні маркери як елементи організації дискурсу, що забезпечують зв'язність і структурованість повідомлення [12], тоді як у працях Ф. Бацевича мовні засоби дискурсивної організації розглядаються в ширшому прагматичному контексті, зокрема як елементи, що сприяють забезпеченню зв'язності тексту та беруть участь у вираженні комунікативної позиції мовця [1]. У медіадискурсі це поняття доцільно розширювати, включаючи лексичні, синтаксичні, прагматичні, темпоральні та кількісні елементи, які системно повторюються і беруть участь у формуванні інтерпретаційних моделей.

Специфіка телеграму як медіаплатформи зумовлює особливості функціонування цих маркерів. Як показують українські дослідження цифрових медіа, новинні телеграм-канали характеризуються високою частотністю коротких повідомлень, лаконічністю синтаксичних конструкцій і швидким оновленням контенту [2; 3]. У таких умовах маркери виконують подвійну функцію: забезпечують оперативність комунікації та одночасно беруть участь у структурізації та інтерпретації подій.

Важливим є також розмежування нарративізації та пропаганди: нарративізація є універсальним механізмом організації медійного дискурсу, тоді як пропаганда передбачає цілеспрямований ідеологічний вплив. Це дає можливість розглядати нарративізацію як базовий принцип функціонування новинного медіадискурсу, незалежно від його ідеологічного спрямування.

Отже, теоретичне підґрунтя дослідження спирається на поєднання нарративного підходу, теорії фреймування та критичного дискурс-аналізу, що уможливорює розгляд маркерів нарративізації як елементів дискурсивних механізмів конструювання медійної реальності в умовах війни.

Практичний аналіз маркерів нарративізації російсько-української війни здійснювався на матеріалі новинних повідомлень телеграм-каналів «РБК-Україна» та «Суспільне Новини» за 5 лютого 2025 року. Вибір саме цього часового зрізу зумовлений тим, що він є достатньо близьким до четвертої річниці повномасштабної війни, проте не збігається з меморіальними чи символічно навантаженими датами, які могли б посилити афективну складову подання подій. Водночас на цьому етапі новинні телеграм-канали вже виробили відносно усталені стратегії і тактики висвітлення воєнної реальності, що дає можливість аналізувати стабілізовані моделі новинної комунікації.

Алгоритм аналізу складався з кількох послідовних етапів. На першому етапі було сформовано корпус новинних повідомлень, релевантних до теми російсько-української війни, а також до ширшого новинного контексту, у межах якого ця війна осмислюється в цифровому медіапросторі. На другому етапі здійснено ідентифікацію маркерів нарративізації різних рівнів: лексичних, синтаксичних, прагматичних, темпоральних і кількісних. На третьому етапі простежено повторюваність цих маркерів і встановлено типові мовні моделі подання подій. На четвертому етапі, з опорою на фрейм-аналіз, визначено інтерпретаційні рамки, які реалізуються через повторювані мовні структури. На п'ятому етапі з'ясовано, яким чином ці фрейми інтегруються в ширші нарративні моделі. Завершальний етап передбачав порівняльний аналіз двох телеграм-каналів для встановлення спільних і відмінних комунікативних стратегій нарративізації.

Такий алгоритм дає можливість розглядати новинний телеграм-дискурс не як механічну сукупність окремих повідомлень, а як послідовний медіакомунікаційний процес, у межах якого повторювані мовні моделі беруть участь у конструванні медійної реальності.

Аналіз матеріалів телеграм-каналу «РБК-Україна» за 5 лютого 2025 року засвідчує, що його новинний дискурс характеризується високою інтенсивністю оновлення, серійністю подання інформації та виразною орієнтацією на оперативне інформування. Це виявляється вже на рівні синтаксичної організації: значна частина повідомлень побудована як короткі, лаконічні, часто сегментовані структури, придатні до швидкого сприйняття в режимі інформаційного потоку. Наприклад, повідомлення на кшталт «У бік Києва рухаються "Шахеда", можлива робота ППО», «У Києві було чути вибух», «У Харкові було чути вибух», «У Харкові пролунав ще вибух» формують серію коротких сигналів, що передають розвиток ситуації в реальному часі (РБК-Україна).

На лексичному рівні в каналі домінує воєнно-подієва лексика: «Шахеда», «удар», «БПЛА», «ракета», «ППО», «вибух», «загарбники», «полон», «втрапи», «санкції», «удар по нафтобазі». Ці одиниці забезпечують стабільне відтворення фрейму загрози та конфлікту. Водночас у «РБК-Україна» помітно активніше, ніж у «Суспільного», використовуються акцентуаційні й емоційно забарвлені елементи, зокрема емодзі, оцінні формули та інтенсифікатори: «🇷🇺 Росіяни атакували дроном...», «🇺🇦 Українські захисники ліквідували...», «⚡ Генштаб підтвердив удар...», «💣 Вибух у Рівненському ТЦК...» (РБК-Україна). Такі мовні засоби виконують не лише інформативну, а й акцентуаційну функцію, посилюючи емоційну й динамічну рамку сприйняття подій.

Прагматичні маркери в каналі також мають виразну роль, зокрема повідомлення часто містять послання на офіційні джерела: «Повітряні сили», «КОВА», «Генштаб», «ОВА», «СБУ», «РНБО», «Терехов», «Зеленський», що забезпечує інституційну легітимізацію новинного потоку (РБК-Україна). Проте ця легітимізація переважно поєднується з режимом максимальної оперативності: джерело тут не так розгортає контекст, як підтверджує й санкціонує швидке повідомлення.

Темпоральні та кількісні маркери виконують важливу структуротвірну функцію. Формули на зразок «вночі», «за добу», «протягом минулої доби», «85 бойових зіткнень», «1140 загарбників», «104 дрони та дві балістичні ракети» (РБК-Україна) задають одночасно хронологію та окреслюють масштаб подій. Саме завдяки цій повторюваній кількісно-часовій конкретизації війна в новинному потоці постає як безперервний, певним чином обрахований і контрольований процес.

У межах цього каналу чітко простежуються кілька типових структурних моделей, зокрема: «загроза → реакція» («рухаються "Шахеда" → можлива робота ППО»), «подія → наслідки» («ракетний удар → є постраждалі / загиблий»), «подія → джерело → уточнення» («Генштаб підтвердив удар...»), «оперативний підсумок → числові показники → інтерпретація» («ліквідували за добу ще 1140...») (РБК-Україна). Сукупно ці моделі формують оперативно-потоківу комунікативну стратегію, у межах якої війна постає як динамічний ланцюг безперервних подій, що потребують постійного оновлення уваги аудиторії.

Отже, особливості функціонування маркерів нарративізації у телеграм-каналі «РБК-Україна» полягають у високій повторюваності коротких моделей, підвищеній ролі акцентуаційних засобів, системному використанні інституційної атрибуції та домінуванні темпорально-кількісної структуризації. Це уможлиблює нарративізацію війни як постійного, інтенсивного і динамічного медіапроцесу.

Новинний телеграм-канал «Суспільне Новини» за той самий день демонструє іншу модель комунікативної організації повідомлень, хоча базове семантичне ядро воєнної тематики в ньому зберігається. На лексичному рівні тут так само функціонують лексичні одиниці «вибух», «удар», «полон», «ракетна атака», «загинув», «поранення», «санкції», «допомога», однак подання цих

подій має відчутно меншу емоційну інтенсивність. Наприклад, формулювання «У Херсоні знову чуто вибухи», «У Генштабі підтвердили удар...», «61-річний чоловік, який зазнав поранень в Ізюмі, помер у лікарні», «Внаслідок ракетної атаки на Одещині загинув чоловік» (Суспільне Новини) репрезентують події переважно в стриманому фактологічному форматі.

Синтаксична структура повідомлень у «Суспільного Новини» також залишається лаконічною, проте значно частіше, ніж у «РБК-Україна», доповнюється пояснювальними фрагментами, розгорнутими уточненнями й відповідним контекстом. Так, повідомлення про вибух біля ТЦК у Кам'янці-Подільському не обмежується фіксацією події, а включає уточнення джерела, попередню версію обставин і подальше розгортання теми в кількох новинах («повідомили Суспільному в районному управлінні поліції», «розповів у телемарафоні міський голова») (Суспільне Новини). Це свідчить про сильнішу орієнтацію на контекстуалізацію та поетапну верифікацію.

Прагматичні маркери джерела в «Суспільного Новини» відіграють особливо помітну роль. Канал регулярно вказує не просто на офіційні інституції, а й на конкретний спосіб отримання інформації: «повідомили Суспільному», «передає "Інтерфакс-Україна"», «повідомив очільник ОВА», «джерела Суспільного в ОП», «розповів голова Нацполіції» (Суспільне Новини). Унаслідок цього новинний дискурс вибудовується не лише як повідомлення про подію, а як комунікація, що постійно демонструє власні механізми верифікації. Саме тут особливо виразно виявляється комунікативна стратегія суспільного мовника.

У темпоральному та кількісному вимірах «Суспільне Новини» теж використовує конкретизацію, проте вона менш поточно-сигнальна і більше пов'язана з поясненням наслідків події, наприклад: «кількість загиблих... збільшилась до шести», «деякі з хлопців перебували в полоні понад два роки», «6 лютого буде рівно пів року від початку операції» (Суспільне Новини). У цих випадках кількісні й часові маркери не лише фіксують подію, а вбудовують її в ширший наративний і суспільно значущий контекст.

У каналі «Суспільне Новини» також виразно простежуються повторювані моделі, але вони інші за комунікативною функцією. Якщо для «РБК-Україна» характерна модель «сигнал → розвиток події», то для «Суспільного Новини» частіше реалізується схема «подія → джерело → уточнення → наслідки». Наприклад, у матеріалах про обмін полоненими, вибух біля ТЦК, ракетний удар по Одещині, санкції проти тіншового флоту ця модель працює як засіб упорядкування події в межах пояснювального новинного дискурсу (Суспільне Новини).

Отже, особливості функціонування маркерів нарративізації в телеграм-каналі «Суспільне Новини» полягають у більш стриманій лексичній подачі, посиленій ролі прагматичних маркерів верифікації, більш розгорнутому синтаксичному оформленні та сильнішій орієнтації на контекстуальне пояснення подій. Це уможливорює нарративізацію війни як структурованого, верифікованого і пояснюваного процесу.

Порівняльний аналіз засвідчує, що обидва телеграм-канали функціонують у межах спільного новинного поля російсько-української війни та використовують спільне лексичне ядро: номінації загрози, бойових дій, наслідків атак, втрат, інституційних джерел. В обох випадках ці маркери виконують не лише інформативну, а й інтерпретаційну функцію: вони структурують новинний потік, формують фрейми загрози, достовірності, контролю ситуації та масштабності, а через повторюваність цих фреймів уможливають нарративізацію війни як безперервного процесу.

Водночас варто зазначити, що на характер цієї нарративізації суттєво впливає тип медіа. «РБК-Україна» тягнє до оперативного-поточної моделі. У ній домінують короткі серійні повідомлення, «телеграфний» синтаксис, акцентуаційні лексеми й емодзі, часті сигнали про загрозу, атаки, удари, роботу ППО, втрати ворога чи міжнародні реакції (РБК). Така модель створює ефект високої динаміки, безперервної оновлюваності подій і постійної присутності війни в медіапросторі. Тут нарративізація реалізується через серійність і ритм новинного потоку.

Натомість «Суспільне Новини» формує контекстуально-пояснювальну модель. Для неї характерні сильніша верифікаційна рамка, чіткіші назви джерел інформації, більша схильність до пояснення обставин, наслідків і причинно-наслідкових зв'язків, а також стриманіший тон викладу (Суспільне Новини). Унаслідок цього війна постає не лише як потік подій, а як впорядкована медійна реальність, яку потрібно не просто фіксувати, а пояснювати та комунікативно легітимізувати.

Отже, за спільності базових маркерів і фреймів обидва канали реалізують різні комунікативні стратегії нарративізації. У «РБК-Україна» домінує модель оперативного конструювання воєнної реальності через динамічний потік подій, тоді як у «Суспільного Новини» представлено модель контекстуального конструювання медійної реальності через верифікацію, пояснення та інтерпретацію. Саме ця різниця дає підстави говорити не лише про спільні механізми нарративізації, а й про відмінні медіакомунікаційні режими репрезентації війни в українському телеграм-дискурсі.

IV. Висновки

У результаті проведеного дослідження встановлено, що маркери в новинному телеграм-дискурсі функціонують як системний інструмент медіакомунікації, за допомогою якого здійснюється нарративізація подій російсько-української війни. Особливості їх функціонування полягають

у стандартизації мовних моделей, їх регулярній повторюваності, лаконічності синтаксичних конструкцій, активному використанні маркерів джерела інформації, а також темпоральних і кількісних показників, що забезпечують оперативність і структурованість подання новин.

З'ясовано, що наративізація в новинних телеграм-каналах має кумулятивний характер і реалізується не на рівні окремих повідомлень, а через їх послідовне накопичення та регулярне відтворення типових мовних структур. Унаслідок цього окремі факти інтегруються в цілісні наративні моделі, у межах яких війна осмислюється як безперервний і структурований процес. Тож маркери наративізації виконують не лише репрезентативну, а й інтерпретаційну функцію, забезпечуючи формування стійких способів осмислення подій у процесі їх сприйняття аудиторією.

Встановлено, що повторюваність маркерів наративізації уможлиблює формування інтерпретаційних фреймів: загрози, контролю ситуації, достовірності та масштабності, які відповідають логіці фреймування, описаній Р. Ентманом, і визначають параметри подання та сприйняття інформації в медіапросторі. У результаті взаємодії цих фреймів формуються наративні моделі війни як безперервного процесу, контрольованої реальності та масштабного явища.

Порівняльний аналіз телеграм-каналів «РБК-Україна» та «Суспільне Новини» дав можливість встановити, що, попри спільність базових маркерів наративізації та структурних моделей, вони реалізують різні комунікативні стратегії наративізації. Так, «РБК-Україна» тяжіє до оперативно-поточної моделі, що відтворює війну як послідовність взаємопов'язаних подій і забезпечує ефект безперервної актуалізації подій у медіапросторі, тоді як «Суспільне Новини» формує контекстуально-пояснювальну модель, орієнтовану на верифікацію інформації та її інтерпретацію.

Отже, наративізація російсько-української війни в новинному телеграм-дискурсі є результатом системної взаємодії мовних засобів, їх повторюваності та інституційних особливостей медіа. Саме ця взаємодія забезпечує конструювання медійної реальності та формування стійких інтерпретаційних моделей подій у свідомості аудиторії.

Список використаної літератури

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2004.
2. Пономаренко Л. Масмедійна реальність: погляд у часи пандемії коронавірусу. *Актуальні проблеми медіапростору*. 2020. С. 78–83.
3. Соломенко Л. І. Соціальні мережі як джерело новинної інформації від початку російського повномасштабного вторгнення: основні тенденції використання. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2023. № 3. С. 134–142.
4. Тонкіх І. Ю. Специфіка формування новинного контенту журналістських телеграм-каналів в умовах воєнного стану. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2023. № 2. С. 56–64.
5. Шевченко Л. І. Медіалінгвістика: словник термінів і понять. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2014.
6. Шумарова Н., Мариненко І. Мова медіа: дві тенденції текстотворення. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2025. Т. 87 (2). С. 21–32.
7. Шумарова Н. П., Пономаренко Л. Г. Медіадискурс: методологічні можливості вивчення. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2024. № 4. С. 51–57.
8. Entman R. M. Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*. 1993. Vol. 43 (4). P. 51–58.
9. Fairclough N. *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. London : Routledge, 2003.
10. Fisher W. R. Human communication as narration: Toward a philosophy of reason, value, and action. Columbia : University of South Carolina Press, 1987.
11. Ricoeur P. Time and narrative. Chicago : University of Chicago Press, 1984. Vol. 1.
12. Schiffrin D. Discourse markers. Cambridge : Cambridge University Press, 1987.
13. Wodak R. The discourse-historical approach. *Methods of critical discourse analysis* / R. Wodak, M. Meyer (eds.). London : Sage, 2001. P. 63–94.

References

1. Batsevych, F. S. (2004). *Osnovy komunikativnoi linhvistyky* [Fundamentals of communicative linguistics]. Kyiv: Akademiia [in Ukrainian].
2. Ponomarenko, L. (2020). Masmediina realnist: phliad u chasy pandemii koronavirusu [Mass media reality: A look at the times of the coronavirus pandemic]. *Aktualni problemy mediaprostoru*, 78–83 [in Ukrainian].
3. Solomenko, L. I. (2023). Sotsialni merezhi yak dzherelo novynnoi informatsii vid pochatku rosiiskoho povnomashtabnoho vtorhnennia: osnovni tendentsii vykorystannia [Social networks as a source of news information since the beginning of the Russian full-scale invasion: main usage trends]. *Derzhava ta rehiony. Serii: Sotsialni komunikatsii*, 3, 134–142 [in Ukrainian].
4. Tonkikh, I. Yu. (2023). Spetsyfika formuvannia novynnoho kontentu zhurnalistskykh telehram-kanaliv v umovakh voiennoho stanu [Specifics of news content formation in journalistic telegram channels under martial law]. *Derzhava ta rehiony. Serii: Sotsialni komunikatsii*, 2, 56–64 [in Ukrainian].

5. Shevchenko, L. I. (2014). *Medialinhvistyka: slovnyk terminiv i poniat* [Medialinguistics: a dictionary of terms and concepts]. Kyiv: VPTs «Kyivskiy univer-sytet» [in Ukrainian].
6. Shumarova, N., & Marynenko, I. (2025). Mova media: dvi tendentsii tekstotvorennia [Media language: Two trends in text creation]. *Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky*, 87 (2), 21–32 [in Ukrainian].
7. Shumarova, N. P., & Ponomarenko, L. H. (2024). Mediadyskurs: metodolohichni mozhlyvosti vyvchennia [Media discourse: Methodological possibilities of study]. *Derzhava ta rehiony. Serii: Sotsialni komunikatsii*, 4, 51–57. doi: 10.32840/cpu2219-8741/2024.4(60).9.
8. Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43 (4), 51–58. doi: 10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x [in English].
9. Fairclough, N. (2003). *Analysing discourse: Textual analysis for social research*. London: Routledge [in English].
10. Fisher, W. R. (1987). *Human communication as narration: Toward a philosophy of reason, value, and action*. Columbia : University of South Carolina Press [in English].
11. Ricoeur, P. (1984). *Time and narrative*. Chicago: University of Chicago Press [in English].
12. Schiffrin, D. (1987). *Discourse markers*. Cambridge: Cambridge University Press [in English].
13. Wodak, R. (2001). The discourse-historical approach. *Methods of critical discourse analysis*. R. Wodak, & M. Meyer (Eds.). London: Sage [in English].

Стаття надійшла до редакції 02.11.2025.

Received 02.11.2025.

Ponomarenko L., Hryhoryev D. Markers of the Narrativization of the Russian-Ukrainian War (as Exemplified by the Telegram Channels «RBK-Ukraine» and «Suspilne Novyny»)

The aim of the article is to examine the distinctive features of narrativization markers' functioning in news discourse on Telegram and to determine their role in shaping interpretive models of events in the Russian-Ukrainian war (as exemplified by the Telegram channels «RBK-Ukraine» and «Suspilne Novyny»).

Research methodology. *The following scientific methods were employed in this study: analysis of the academic literature in accordance with the research objectives and tasks; discourse analysis – to identify features of news messages' linguistic structure; elements of frame analysis – to determine the interpretive frameworks for presenting events; content analysis – to identify the recurrence of narrativization markers; comparative method – to compare the features of narrativization in the Telegram channels «RBK-Ukraine» and «Suspilne Novyny»; method of systematic analysis and generalization – to establish the correlation between linguistic means, frames, and narrative models.*

Results. *In contemporary communication and discourse analysis studies, narrative is viewed as a mechanism for making sense of social reality (V. Fischer; P. Ricoeur), while framing is seen as a way of selecting and highlighting aspects of events that determine the parameters of their interpretation (R. Entman). Works on media discourse emphasize the role of linguistic and discursive means in structuring messages and forming semantic connections (D. Schiffrin; R. Wodak; N. Fairclough). In the Ukrainian academic tradition, media discourse is defined as a multidimensional communicative field within which linguistic means perform not only an informative but also an interpretive function (N. Shumarova; L. Shevchenko; L. Ponomarenko). At the same time, the issue of how narrativization markers function in news Telegram discourse, particularly in the context of wartime communication, remains underdeveloped, which underscores the relevance of this study.*

It has been established that news discourse on Telegram is characterized by the use of recurring markers of narrativization at various levels (lexical, syntactic, as well as pragmatic, temporal, and quantitative), which form standardized linguistic models in messages. Furthermore, it has been shown that the regular reproduction of these models enables the formation of interpretive frames of threat, control over the situation, credibility, and magnitude, within which the events of the war are conceptualized as a continuous and structured process. At the same time, narrativization is realized as a cumulative process through the accumulation of messages and their repetition. It was found that, despite sharing common basic narrativization markers, the studied Telegram channels implement different communicative strategies: «RBK-Ukraine» tends toward an operational-stream model of information presentation, while «Suspilne Novyny» forms a contextual-explanatory model focused on verification and interpretation.

Novelty. *This study identified the mechanism of events' narrativization in the Russian-Ukrainian war within the Telegram news discourse through the interaction of relevant markers, their repetition, and the cumulative effect of the news stream. It was established that narrativization was realized not at the level of individual messages, but through their systematic accumulation and the regular reproduction of typical linguistic models, which enabled the formation of stable interpretive frameworks.*

Practical significance. *The practical significance of the findings lies in their potential application in teaching courses on journalism and media language. The research findings can be applied by practicing journalists when creating news content for digital media, as well as in analytical work related to the study of media discourse and interpretive strategies for presenting socially significant events.*

Key words: *news Telegram discourse, markers of narrativization, linguistic models, framing, media communication, the Russia-Ukraine war.*